

I. TÉMA

SUBSTANTIVA III. DEKLINACE I. ČÁST

Charakteristika III. deklinace

Substantiva III. deklinace tvoří nejpočetněji zastoupenou deklinaci, v níž jsou zastoupena rovnoměrně maskulina, feminina i neutra. Při zařazení slova do této deklinace není rozhodující koncovka nom. sg. (jak je tomu např. u substantiv I. a II. deklinace), ale jen koncovka gen. sg. – na –is.

Pádové koncovky se pak přidávají k základu slova – genitivu sg., od něhož se koncovka –is odtrhne. (militis == milit-; noctis == noct-; corporis == corp-; panis == pan-).

Deklinace se dělí na dvě skupiny:

- substantiva nestejnoslabičná
- substantiva stejnoslabičná

Nestejnoslabičná substantiva jsou ta, která se liší počtem slabik v nom. a gen. sg. (rozšiřují se o jednu slabiku).

Př.: civitās, civitātis; pulchritūdō, pulchritūdinis; scriptor, scriptoris; Carmen, carminis apod.

Stejnoslabičná substantiva jsou ta, která v nom. i gen. sg. mají stejný počet slabik (obvykle dvě).

Př. mensis, mensis; panis panis, fibris fibris; canis, canis ad.

Nestejnoslabičná i stejnoslabičná substantiva mají své vzory.

Nestejnoslabičná: pro maskulina a feminina: mīles, militis m. = voják

pro neutra: corpus, corporis n. = tělo

Stejnoslabičná: pro maskulina a feminina: cīvis, cīvis m. = občan

pro neutra: mare, maris n. = moře

NESTEJNOSLABIČNÁ SUBSTANTIVA III. DEKLINACE

Vzor pro maskulina a feminina – mīles, militis m. = voják

1. mīles	mīlit-ēs
2. mīlit-is	mīlit-um
3. mīlitī	mīlit-ibus

4. mīlit-em

mīlit-ēs

5. mīles

mīlitēs

6. mīlit-e

mīlit-ibus

Vzor pro neutra corpus, corporis n. = tělo

1. corpus

corpor-a

2. corpor-is

corpor-um

3. corpor-ī

corpor-ibus

4. corpus

corpor-a

5. corpus

corpor-a

6. corpor-e

corpor-ibus

Doporučená cvičení:

Mikulová, s. 87-92

Pech, s. 111-113